

Umut Oran
Basın Açıklaması
06.01.2013

Yarın Aydın-Söke'de pamuk üreticileriyle bir araya gelecek olan CHP Genel Başkan Yardımcısı, İstanbul Milletvekili Umut Oran'ın, yazılı açıklaması şöyle:

* EL KAZANDI BİZ ÖVÜNÜYORUZ ...

*BORSA 2012'DE DE YABANCIYA ÇALIŞTI

*İstanbul'da kazanıp, New York'ta, Londra'da şampanya patlattılar...

- 2012 yılında en hızlı büyüyen borsalar arasında gösterilen İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), esas olarak iştahı kabaran yabancı yatırımcıların “vur kaç” için getirdiği sıcak para girişleri ile yükseldi.
- Parayla para kazanmaya gelen yabancı yatırımcı İMKB'yi, İMKB de sağladığı “tatlı kar” ile onların kazancını katladı; portföyünü büyüttü.
- Geçen yıl İMKB'de yerli yatırımcı sayısı net 9 bin 792 kişi azaldı, Borsa'nın büyük bölümünü kontrol eden az sayıdaki yabancı yatırımcılar ise artmaya devam etti.
- İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin toplam değeri bir yılda yüzde 52.6 büyüyerek 213.2 milyar TL'ye ulaştı. Bunun 140.5 milyarı 2012 sonu itibariyle sayıları sadece 8 bin 304 olan yabancı yatırımcıya ait. 1 milyon 80 bin 262 yerli yatırımcıya ait toplam portföy ise 72.7 milyar lira.
- Yabancı yatırımcıların toplam portföyü geçen yılın tümünde yüzde 61.8 büyürken, yerli yatırımcılara ait portföydeki büyüme yüzde 37.5'te kaldı.
- Borsa'da 2011 sonunda yüzde 62.2 olan yabancı payı yüzde 65.9'a çıktı.
- Yabancı yatırımcı başına ortalama 16.9 milyon TL'lik portföye karşılık, yerli yatırımcının ortalama portföy büyüklüğü sadece 67 bin TL.
- 2012 sonu itibariyle İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin 46 milyar lira ile yüzde 21.6'sı 1.302 ABD'li yatırımcıya ait. ABD'liler tek başına İMKB'nin beşte birini kontrol ediyor.
- 518 İngiliz 25.9 milyar TL ile Borsa'nın yüzde 12.2'sine, Lüksemburglu 335 yatırımcı da 10.3 milyar lira ile yüzde 4.8'ine sahip durumda. Buna göre Borsa'nın neredeyse yarısı, sayıları 2 bin dolayındaki bu üç ülke yatırımcısına ait.
- AKP döneminde sıcak para Türkiye'nin adeta kanını emdi. Sıcak paracılar bu dönemde getirdikleri toplam kaynağın üçte biri kadar bir tutarı kar transferi olarak ülkelere aktarmalarına rağmen, halen toplam getirilen tutarın çok üzerinde bir portföye sahip durumdadır. Yabancıların portföyünü en hızlı büyüttükleri alan ise Borsa...
- Türkiye ekonomisi sıcak paraya teslim edilmiş durumda ve sıcak para reel ekonomiyi yani işi, aşu yakıp kavurmaktadır. İş aşu olmadan sosyal barış da mümkün olmaz. Sıcak para, yabancı faiz lobilerini ihya ederken Türk KOBİ'lerini ise yok etmekte, Türkiye'nin kanını emmektedir. Türkiye'nin acil olarak temeli sanayi, tarım ve hayvancılığa dayanan, yeniden üretmek için kalkınan, istihdam yaratarak büyüyen bir Türkiye'yi yaşama geçirecek yeni bir ekonomi politikasına ihtiyacı var.

2012 yılında en hızlı büyüyen borsalar arasında gösterilen İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), esas olarak iştahı kabaran yabancı yatırımcıların “vur kaç” için getirdiği

sıcak para girişleri ile yükseldi. Parayla para kazanmaya gelen yabancı yatırımcı İMKB'yi, İMKB de sağladığı "tatlı kar" ile onların kazancını katladı; portföyünü büyüttü. Sonuçta Borsa, 2012 yılında da yabancıya çalıştı.

Borsa'ya olan yatırımcı ilgisi, Türkiye ekonomisine duyulan güveni değil, yabancılara sağlanan tatlı karı, Borsa'da geçen yılki hızlı yükseliş de Türkiye ekonomisindeki gelişmeyi değil, İstanbul'a tezgahı kuran yabancıların ülke ekonomisinin kanını emdiğini, yapılan vurgunun boyutunu gösteriyor. Dünyanın hiçbir yerinde mümkün olmayan oranda bir getiri elde eden yabancı yatırımcılar, bunu New York, Londra gibi merkezlerinde şampanya patlatarak kutladılar. Yani geçen yıl da Borsa'da el aldı-sattı, el kazandı, boş yere övünmesi bize kaldı.

Yerli yatırımcı azaldı

Merkezi Kayıt Kurumu verilerine göre, İMKB'de hisse senedi portföyü bulunan yerli yatırımcı sayısı geçen yıl net 9 bin 792 kişi daha azalarak 1 milyon 80 bin 262'ye geriledi. 2011 sonu itibariyle İMKB'de 1 milyon 90 bin 54 yerli yatırımcı bulunuyordu. Tüzel kişi statüsündeki yerli yatırımcılar yüzde 39 artışla 3 bin 111'den 4 bin 317'ye çıkarken, gerçek kişi yerli yatırımcıların sayısı 1 milyon 86 bin 395'ten 1 milyon 75 bin 364'e geriledi. Diğer yerli yatırımcı sayısı da 548'den 581'e yükseldi. Borsa'nın büyük bölümünü kontrol eden az sayıdaki yabancı yatırımcılar ise net 572 ile artışını sürdürerek 8 bin 304'e ulaştı.

Yabancı portföyünde rekor büyüme

2012 yılında İMKB'de yerli yatırımcıların hisse senedi portföyünün değeri yüzde 37.5 oranında bir büyüme ile 72.7 milyar lira olurken; özellikle ABD'lilerin etkisiyle yabancı yatırımcıların toplam portföy büyüklüğü yüzde 61.8 oranında net 53.7 milyar liralık bir artışla 140.5 milyar liraya kadar ulaştı. Borsa'da yabancı portföyünde yaşanan hızlı büyümede, bir yandan özellikle yılın ikinci yarısında hızlanan yeni fon girişleri, diğer yandan bu girişlerin endeksi yükselterek portföyü değerlendirmesi etkili oldu. Yabancıların, İMKB'de 2011 sonu itibariyle yüzde 62.2 olan payı, 2012 sonunda yüzde 65.9'a kadar yükseldi.

Yabancı yatırımcı başına ortalama 16.9 milyon TL'lik portföye karşılık, yerli yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü sadece 67 bin TL.

İMKB'de yatırımcı sayısı ve portföy gelişimi

	YATIRIMCI SAYISI			PORTFÖY (Milyon TL)		
	Aralık 2011	Aralık 2012	Değ. (%)	Aralık 2011	Aralık 2012	Değ. (%)
YABANCI	7.732	8.304	7,4	86.851	140.529	61,8
Tüzel	1.100	1.227	11,5	25.400	41.700	64,2
Diğer	2.087	2.249	7,8	61.105	98.368	61,0
Gerçek	4.545	4.828	6,2	346	462	33,5
YERLİ	1.090.054	1.080.262	-0,9	52.859	72.676	37,5
Tüzel	3.111	4.317	38,8	17.213	26.487	53,9
Diğer	548	581	6,0	5.687	8.458	48,7
Gerçek	1.086.395	1.075.364	-1,0	29.959	37.731	25,9
TOPLAM	1.097.786	1.088.566	-0,8	139.710	213.205	52,6
Tüzel	4.211	5.544	31,7	42.613	68.187	60,0
Diğer	2.635	2.830	7,4	66.792	106.826	59,9
Gerçek	1.090.940	1.080.192	-1,0	30.305	38.193	26,0

İMKB'nin beşte biri ABD'linin

İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin 46 milyar lira ile yüzde 21.6'sı 1.302 ABD'li yatırımcıya ait bulunuyor. Buna göre ABD'li yatırımcılar tek başına İMKB'nin beşte birini kontrol ediyor. 2012 sonu itibariyle 518 İngiliz 25.9 milyar TL ile Borsa'nın yüzde 12.2'sine, Lüksemburglu 335 yatırımcı da 10.3 milyar lira ile yüzde 4.8'ine sahip durumda. Buna göre sayıları 2 bin dolayındaki bu üç ülke yatırımcısı Borsa'nın neredeyse yarısını kontrol ediyor.

İMKB'de 81 Hollandalının 4.8 milyar, 21 Norveçlinin 4.7 milyar, 130 İrlandalının 4.5 milyar, 70 Fransız yatırımcının yaklaşık 4 milyar, 16 Suudi yatırımcının 3.7 milyar, Yunanistan'dan 49 yatırımcının 3.1 milyar ve Singapur'dan 7 yatırımcının da 2.9'ar milyar liralık portföyü bulunuyor. Sayıları 2 bin 529 olan söz konusu on ülke yatırımcıları 110.1 milyar liralık portföyle İMKB'de yüzde 51.6 paya sahip durumda...

İMKB'deki yabancı yatırımcılarda ilk 10 ülke

	Yatırımcı sayısı (Kişi)	PORTÖY	
		Milyon TL	İMKB'deki Payı (%)
ABD	1.302	46.027	21,6
İngiltere	518	25.939	12,2
Lüksemburg	335	10.339	4,8
Hollanda	81	4.816	2,3
Norveç	21	4.699	2,2
İrlanda	130	4.479	2,1
Fransa	70	4.037	1,9
Suudi Arabistan	16	3.747	1,8
Yunanistan	49	3.113	1,5
Singapur	7	2.911	1,4
10 ÜLKE TOPLAMI	2.529	110.107	51,6
Diğer ülkeler	5.775	30.422	14,3
TOPLAM YABANCI	8.304	140.529	65,9
YERLİ YATIRIMCILAR	1.080.262	72.676	34,1
GENEL TOPLAM	1.088.566	213.205	100,0

Net sıcak para akımı

En son Ekim itibariyle açıklanan Merkez Bankası ödemeler dengesi verilerine göre, ilk on ayda Borsa ve devlet iç borçlanma senetlerine (DİBS) yatırım için gelen taze sıcak para miktarı 27.1 milyar dolara ulaştı. Bu dönemde sıcak para akımı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 92.5 büyüdü. Sıcak para girişleri, krizdeki ülkelerin parasal genişleme önlemleri sonucu küresel likidite fazlası oluşması ve spekülasyon yatırımlarda Türkiye'nin bildik bir adres olması dolayısıyla, özellikle yılın ikinci yarısından itibaren hızlandı. Girişlerin aynı hızla devam ettiği varsayılırsa bu iki alanda yılın tümündeki net sıcak para girişinin 30 milyar doları fazlasıyla aştığı görülüyor.

Borsa ve DİBS'e gelen taze sıcak para (Ocak-Ekim; Net; Milyon \$)

	2011			2012		
	BORSA	DİBS	TOPLAM	BORSA	DİBS	TOPLAM
Ocak	-630	2.651	2.021	556	-456	100
Şubat	-554	2.331	1.777	266	679	945
Mart	-97	4.886	4.789	98	3.275	3.373
Nisan	825	4.793	5.618	-145	1.579	1.434
Mayıs	-193	-592	-785	-435	796	361
Haziran	-137	1.489	1.352	898	3.323	4.221
Temmuz	114	1.725	1.839	726	4.658	5.384
Ağustos	-546	-790	-1.336	429	1.355	1.784
Eylül	811	-2.863	-2.052	287	4.689	4.976
Ekim	-513	1.377	864	359	4.181	4.540
Ocak-ekim	-920	15.007	14.087	3.039	24.079	27.118

Kaynak: TCMB Ödemeler dengesi veri seti

Yabancı portföyü 150 milyar doları aştı

Türkiye’de büyük bölümü Borsa ve DİBS’e, bir bölümü de Eurobond ve mevduat gibi araçlara park etmiş kısa vadeli yabancı sermaye yatırımlarının toplam hacmi, 2012 başından 21 Aralık’a kadar olan dönemde yüzde 60 dolayında büyüyerek 152.4 milyar dolara ulaştı. Bu büyümede, hem Hazirandan itibaren ivme kazanan net fiili sıcak para girişleri hem de mevcut varlıkların değerindeki hızlı artışlar etkili oldu. 21 Aralık itibariyle sıcak paranın Türkiye portföyünde; 77 milyar dolarlık hisse senedi, 56.8 milyar dolarlık devlet iç borçlanma senedi (DİBS) var. Yabancıların Türk bankalarındaki mevduatı da 18 milyar doları aşmış bulunuyor. Geçen yıl 21 Aralık’a kadar olan dönemde yabancıların özellikle İMKB’deki hisse senedi portföyü yüzde 69, DİBS portföyü de yüzde 59’la rekor düzeyde büyüdü.

Sıcak paranın Türkiye’deki yatırım hacmi 2002 sonu itibariyle sadece 9.2 milyar dolardı. AKP döneminde izlenen politikalarla bu sıcak paraya sağlanan tatlı kar nedeniyle hızla büyüyen portföyde 2002-2012 döneminde 16 katlık bir artış yaşandı.

Türkiye’deki yabancı portföyünün değeri (Milyon \$)

	Hisse s. (İMKB)	DİBS	Eurobond	Mevduat	TOPLAM
2002	3.450	2.995	-	2.737	9.182
2003	8.691	3.895	1.293	3.024	16.903
2004	15.408	12.570	1.135	3.696	32.809
2005	33.812	20.370	634	3.434	58.250
2006	34.774	26.019	555	4.073	65.421
2007	69.943	31.586	373	4.947	106.849
2008	27.273	19.859	609	6.553	54.294
2009	55.558	20.685	825	7.782	84.850
2010	70.944	31.806	1.109	8.637	112.496
2011	45.580	35.751	406	13.219	94.956
Mart 12	60.184	38.867	442	15.860	115.353
Haziran 12	59.007	42.203	435	18.375	120.020
Eylül 12	64.579	51.523	433	17.067	133.602
21 Aralık 12	77.026	56.824	444	18.061	152.355

Kaynak: TCMB, BDDK, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Kalkınma Bakanlığı.

Neden sıcak para dalgası yaşanıyor?

Krizdeki gelişmiş ülke merkez bankalarının finansal kriz süreci ve sonrasında uygulamaya koydukları parasal genişleme politikaları, küresel ölçekte bir likidite fazlası yarattı. Bunun sonucunda ise gelişmekte olan ülkelere yönelen spekülasyon kısa vadeli sermaye akımları (sıcak para) canlandı ve oynak hale geldi. Bu durum ise Türkiye ile Brezilya, Meksika, Kolombiya, Peru, Şili, Venezuela, Çin, Endonezya, Malezya, Filipinler, Tayland, Güney Kore, Hindistan, Tayvan, Rusya, Polonya, Macaristan, Kazakistan, Güney Afrika, İsrail, Lübnan ve Mısır’dan oluşan gelişmekte olan ülkelere finansal istikrar açısından önemli bir tehdit oluşturuyor. Borçlanma senedi fon akımlarının ortalama yüzde 95’i, hisse senedi fon akımlarının ise ortalama yüzde 89’u bu ülkelere yönelik bulunuyor.

AKP döneminde sıcak para Türkiye’nin kanını emdi

AKP’nin iş başında olduğu 2003 başından 2012’nin Ekim sonuna kadar olan yaklaşık 10 yıllık dönemde Türkiye’ye 24.1 milyar doları İMKB’de hisse senedi alımına, 83.2 milyar doları da DİBS alımıyla Türkiye Devletine borç verme şeklinde olmak üzere toplam

107.3 milyar dolarlık sıcak para girişi yaşandı. Bu iki alandan aynı dönemde yapılan kar transferi ise 32.3 milyar dolara ulaştı.

Yabancıların halen Borsa ve DİBS'te park etmiş parasının 133.9 milyar dolar (77 milyarı Borsa, 56.8 milyarı DİBS'te) olduğu dikkate alındığında, sıcak para için Türkiye'nin son derece karlı bir piyasa olduğu görülüyor. Buna göre yabancılar AKP döneminde getirdikleri sıcak paranın yaklaşık üçte birini kar transferiyle ülkelerine aktarmalarına rağmen, hali hazırda tüm getirdikleri fonların çok çok üzerinde bir portföye sahipler. Yabancıların bu dönemde fonlarını en fazla büyüttükleri alan ise Borsa oldu.

Sıcak paranın portföy yatırımları ve kar transferi (Milyon \$)

	SICAK PARA GİRİŞİ			KAR TRANSFERİ
	Hisse Senedi	DİBS	TOPLAM	
2003	905	2.946	3.851	-2.616
2004	1.427	7.984	9.411	-2.905
2005	5.669	9.001	14.670	-3.326
2006	1.939	9.463	11.402	-3.463
2007	5.138	-2.358	2.780	-3.735
2008	716	-4.486	-3.770	-3.523
2009	2.827	111	2.938	-2.994
2010	3.468	16.149	19.617	-3.149
2011	-986	20.284	19.298	-3.382
2012-10 ay	3.039	24.079	27.118	-3.244
AKP DÖNEMİ	24.142	83.173	107.315	-32.337

Acilen yeni ekonomi politikasına geçilmeli

Sonuç olarak Türkiye ekonomisi sıcak paraya teslim edilmiş durumda ve sıcak para reel ekonomiyi yani işi, aşu yakıp kavurmaktadır. İş aşu olmadan sosyal barış da mümkün olmaz. Sıcak para, yabancı faiz lobilerini ihya ederken Türk KOBİ'lerini ise yok etmekte, Türkiye'nin kanını emmektedir. Türkiye'nin acil olarak temeli sanayi, tarım ve hayvancılığa dayanan, yeniden üreterek kalkınan, istihdam yaratarak büyüyen bir Türkiye'yi yaşama geçirecek yeni bir ekonomi politikasına ihtiyacı var.